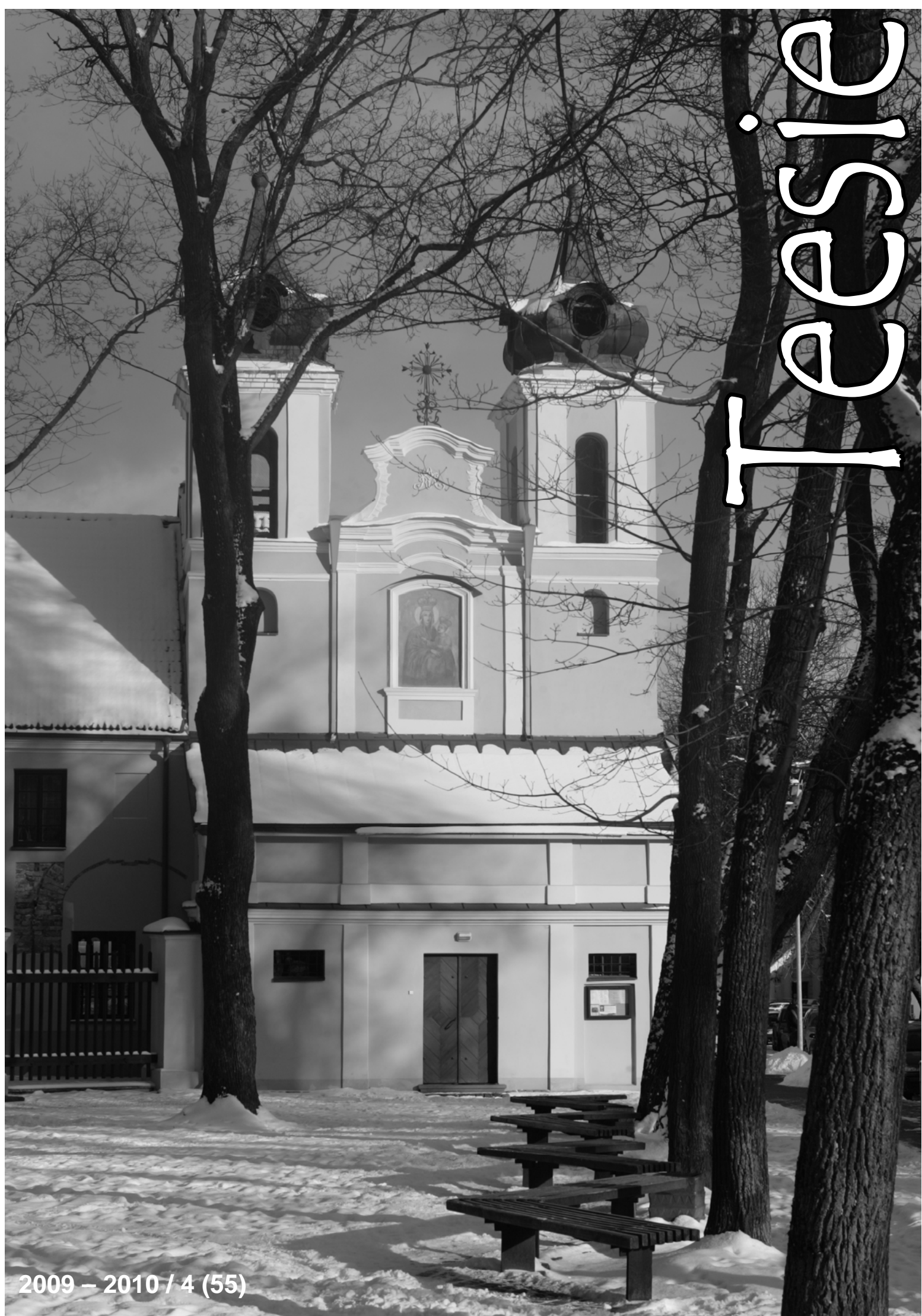

Teesie

LAIŠKAS REDAKCIJAI

Mielas Redaktoriau,

Noriu prisipažinti, kad dar niekada nesu rašiusi „laiško redakcijai“ ir jei ne Tavo atkaklumas, sena mudviejų pažintis ir dar keletas ypatingų ženklų, ir šio nebūčiau parašiusi.

Ramindamas mane sakei, kad galiu rašyti apie meną, apie grožį, apie Bažnytinio paveldo muziejų, apie ikonografijos reikšmę liturgijai. Tačiau kaip tik apie tai rašyti nenorėčiau: šie dalykai, jų pristatymas, aiškinimas, propagavimas

yra mano kasdienybė ir darbas, klierikai tai žino, apie tai kalbu paskaitų metu. O šis laiškas yra anaipol nekasdieniškas ir todėl noriu jame rašyti apie tikėjimą. Taip, nesijuok. Gilus tikėjimas į Jėzų Kristų man yra jautrus, gal net skaudus klausimas. Norėčiau atkreipti Tavo dėmesį, kad mes, įvairiose bažnytinėse institucijose dirbantys žmonės, skaudžiai išgyvename tokį jausmą: kuo aktyviau dirbi Bažnyčios baruose, kuo labiau ug dai savo profesines savybes, tuo labiau tolsti nuo Dievo. Sakau „mes“ daugiskaitoje, nes jau su keletu tokių ruošiamės steigti „anoniminių Bažnyčios darboholikų klubą“. Manau, spėju, jaučiu, kad klierikai – būsimieji kunigai, teologai, liturgistai, pamokslininkai – taip pat kažkuriuo etapu tokį jausmą išgyvena. Todėl šią problemą (ak, kaip nesinori rašyti – kančia!) seminaristai turėtų suprasti, atjausti ir galbūt išsvysti pagalbos šauksmą savo bendradarbio, dėstytojo, katechetės akyse.

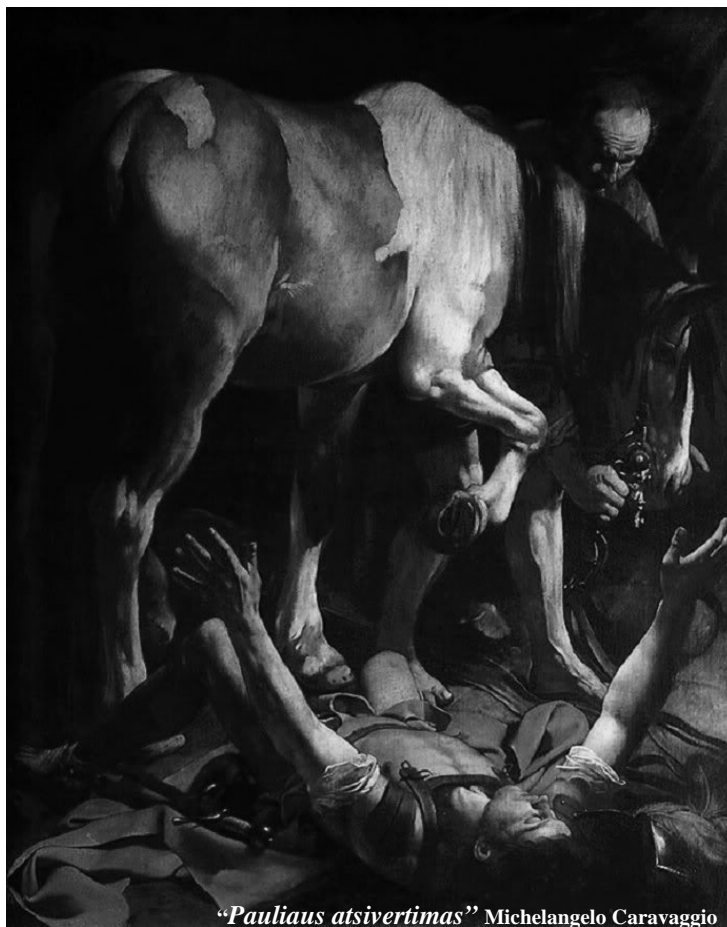
Žinoma, negaliu sakyti, kad tikėjimo stokos išgyvenimų

mes pasauliečiai neturime kaip apmalšinti, pasidalinti. Esu, labai netikėtai ir, kalbant apie visai kitus dalykus, iš kunigų išgirdusi paguodžiančius ir tikrus žodžius šia tema, tačiau apskritai dirbantys Bažnyčioje kalbėti vengiame: svarbiausia darbai, jų kokybė, rezultatai. Tai teisingas požiūris: juk Bažnyčia mums algą moka ne už poteriavimą. Bet dėmesio: profesionalas kieta, iškankinta širdimi ir šaltomis akimis toli Bažnyčios laukų neišars! Jam taip pat reikia rekollekcijų, reikia žinių apie šiandienos Bažnyčios gyvenimo įvykius, o svarbiausia - artimųjų paramos ir maldos. Taigi, mieli klierikai, nesivaržykite būti dvasininkais, nesidrovėkite į nuliūdusius kreiptis, sutrikusiems aiškinti, įpykusius raminti, cituoti Šventąjį Raštą ir, žinoma, nepamirškite melstis už savo dėstytojus! Atrodytų, kad tamsią valandą ir patys galime pasiguosti: laimei, turime Bažnyčios mokymą, kuris sako, kad Viešpats yra gailėstingas, kad jam patinka ištikimai vykdomos krikščionio pareigos, kad Atpirkėjo gerumas ir pačius menkiausius veda Amžinojo gyvenimo link. Tačiau svyrinėjant tamsiais tikėjimo koridoriais taip norisi, kad kažkas uždegtų šviesą, atidarytų duris, sušuktų: „Atsargiai – slenktis!“... Jūs turite padėti pasauliečiams grįsti ir tiesti tikėjimo kelią.

Mielas Redaktoriau, sakei, kad laišką turiu parašyti iki sausio 25 dienos. Šv. Pauliaus atsivertimo šventė kas keleri metai mano gyvenime yra palydima kokio nors įvykio (pavyzdžiui, 2006 01 25 apsigyniau daktaro disertaciją) ir tikiuosi, kad šią (ar kurią kitą dieną) įvyks ir susitikimas su Kristumi. O kol kas jaučiuosi (ir ne aš viena) kaip tas Paulius iš Caravaggio paveikslu: išmesta iš balno, į šonus ištiestomis rankomis, bet vis dėlto atsiskusi į šviesą, liudijanti Kristaus buvimą, perkeičianti tą, kuris jam atsi-

duoda su nuoširdžiu nuolankumu, kaip nenumaldomas ir karingas Saulius, pradėjęs savo misiją kelyje į Damaską. Gražios *Conversio Sancti Pauli* šventės! Iki,

Sigita Maslauskaitė

„Pauliaus atsivertimas“ Michelangelo Caravaggio

KUNIGŲ METUS MININT

Malda žmogui yra tas pats, kas medžiui šaknys arba namui pamatas.

Šv. Jonas Auksaburnis

Arso klebono pamokslas apie maldą (tęsinys)

Pas Dievą malda yra visagalė. Jai buvo pažadėta visa. Jeigu gerai meldžiamės, gausime – kaip mums pažada Kristus – viską: „Prašykite ir gausite, ieškokite ir rasite, belskite ir bus jums atidaryta. Ko tik prašysite Tėvą mano vardu, jums bus duota.“ Išganytojas netgi patvirtina tai iškilmingu pažadu: „Iš tiesų, iš tiesų sakau jums, ko tik prašysite Tėvą mano vardu, tą jis jums duos.“

Kas gi po šių žodžių dar gali abejoti maldos galia ir veiksmingumu? Galbūt prarandame viltį galvodami, kaip labai mes esame neverti? Betgi Dievas žino, kad esame nuodėmingi ir kad pasitikime jo begaliniu ir nesibaigiančiu gerumu! Argi Jėzaus nuopelnai nepadengia mūsų silpnųjų ir nevertumo? Net jei mūsų nuodėmės būtų labai gausios, Jis jas atleis, jei nuoširdžiai atgailausime. Dievas neapleidžia nė vieno, kuris su nuolankumu Jo šaukiasi.

Pažiūrėkite į Adomą, kuris po savo nuopuolio šaukiasi Dievo gailestingumo. Ir štai Viešpats suteikia jam Išganytojo pažadą, guodžia jį ir palaiko dvasiškai. Dievas, per pranašą Joną, grasina niniviečiams baisia pražūtimi. Bet kai jie pradeda melstis Viešpačiui, Jis nusuka nuo jų savo baudžiančiąją dešinę. Jeigu prieš visuotinį tvaną žmonės būtų šaukęsi Dievo, ta nelaimė neįvyktų. Kai Jozuė kovoja su priešais, Mozė meldžiasi ant kalno. Kai besimeldamas iškelia rankas į dangų, laimi Izraelitai, kai jas nuleidžia – Išrinktoji Tauta patiria pralaimėjimą. O kiek kartų tas Dievo Vadas, kuris vedė žydus iš egiptiečių vergijos, savo maldomis apgaubia nedėkinguosius nuo

Dievo pykčio sviedinių? Ką daro Judita, norėdama apsaugoti miestą ir visą tėvynę nuo baisaus priešo? Meldžiasi ir po maldos nukerta galvą Holofernei. Pamaldus karalius Ezekijas, sunkiai sergantis, sužinojęs iš Viešpaties pranašo apie artėjančią mirtį, malda pratęsia sau gyvenimą penkiolika metų. Nuolankus muitininkas gauna šventykloje nuodėmių atleidimą, nes mušasi į krūtinę ir nedrįsta pakelti akių į dangų. Prie Viešpaties kojų puola akivaizdi nusidėjėlė, laisto jas ašaromis ir meldžia atleidimo. Ir būtent todėl išgirsta šiuos pilnus paguodos žodžius: „Tavo nuodėmės tau atleidžiamos“. Gerasis latras dešinėje turi savo sąžinėje daug nuodėmių, bet kadangi su nuolankumu ir pasitikėjimu meldžia atleidimo, Jėzus pažada jam, kad dar tą pačią dieną latras bus su Juo rojuje.

Nesugebėčiau dabar jums išvardinti visų pavyzdžių. Tačiau visi nusidėjėliai, kurie dabar yra šventieji, gavo atleidimą tik per maldą.

*****

Tikriausiai paklauskite: „Jeigu taip, tai iš kur atsiranda tai, jog nepaisant daugelio maldų nuolat esame nusidėjėliai ir visai nesi-

taisome?“

Ogi būtent dėl to, kad blogai meldžiatės, be pasiruošimo ir noro pasitaisyti. Dažnai netgi nežinote ko prašote gerojo Dievo. Be to, nusidėjėliai pasiekdavo atsivertimą, o teisieji išliko gėryje būtent per karštą maldą.

Jeigu ką nors išrinkta staigios pagundos, tegu nepaisant to meldžiasi, ir taip tikrai atsispirs joms. Maldoje žmogus ras reikalingų malonių. Per ją patirsime triumfą pasaulio, šėtono ir blogų polinkių atžvilgiu. Ypatingai kančios ir pagundų akimirkose šaukimės Dievo – tada mūsų kryžiai taps lengvi, o pagundos nutols.

Bet, deja, nusidėjėliai – nors ir gerai apie visa tai žino – nesimeldžia arba blogai meldžiasi.

Dažnai kaip neprotingi gyvuliai eina miegoti ir atsikelia be min-

ties apie Dievą. O jeigu jau ir meldžiasi, tai ieško patogumų: atsiremia į kėdę arba sofą, kalba poteries apsiirengdami arba nusirengdami; tuo metu vaikščioja namuose, kalbėdami su gyventojais ir bardami vaikus. Juose nesimato net menkausio pasiruošimo. Baigia maldą, bet iš tiesų nežino, ką kalbėjo Dievui. Gailestis apima žiūrint į juos bažnyčioje!

Ar jie pagalvoja, kad yra Dievo aki-vaizdoje? Tikrai ne! Štai, žiūri kas ateina, kas išeina, kalbasi, nuobodžiauja, žiovauja, snaudžia arba pyksta, kad pamaldos per ilgai tęsiasi. Neva persižegnoja švęstu vandeniu, bet tai daro taip mechaniškai ir abejingai, tarsi semtųsi geriamo vandens iš kibiro. Jiems nesinori klaupytis ant abiejų kelių.

Mano, kad užteks, jei truputį palenks

galvą per pakylėjimą ir palaiminimą. Jų akys klaidžioja po bažnyčią ir ne kartą apsisotoja ties daiktai, kurie juos vilioja į pikta. Ką tik įėjo į šventovę, o jau norėtų iš jos bėgti. Išėję iš bažnyčios, triukšmauja kaip kaliniai, kuriuos paleido į laisvę.

Nieko keista, kad po tokios maldos nusidėjėlis nesikeičia!

*****

Kaip jau sakiau, maldos pasekmės priklauso nuo būdo, kuriuo meldžiamės.

Tam, kad mūsų malda būtų maloni Dievui ir mums naudinga, turėtume būti malonės būsenoje arba bent jau turėti troškimą palikti nuodėmę; nes malda nusidėjėlio, kuris nenori taisyti, yra Dievo įžeidimas.

Jeigu norime gerai melstis, tai reikia tam pasiruošti. Be pasiruošimo malda bus bloga.

To pasiruošimo esmė yra tame, kad prieš priklaupdami pagalvotume apie Dievą. Pamąstytume su Kuo kalbėsime ir ko prašysime. Ak, kaip nedaug žmonių pasiruošia maldai šiuo būdu!

Be to, ar Dievas suteiks jums reikalingų malonių, jeigu Jo nieko neprašote ir nieko nenorite?

Tuo tarpu nusidėjėlis maldoje dažnai primena elgetą, kuris nenori išmaldos; ligonį, kuris nenori pagydymo; aklą, kuriam patinka jo negalė; galiausiai pasmerktą, kuris nenori į dangų ir pats sutinka keliauti į pragarą.

*****

Sakiau, kad malda yra širdies pakylėjimas link Dievo; Taigi, jeigu maldos metu galvojate apie ką nors kitą, o ne apie Dievą, tai jūsų malda yra bloga. Jeigu tikrai pastebėsite, kad jūsų protas pradeda kažkur klaidžioti, greitai grįžkite pas Dievą, pulkit prieš Jį ir niekada neapleiskite maldos dėl to, jog jos dėka nepatiriate jokios paguodos. Jeigu, nepaisant sunkumų arba kažkokio nepasigardžiavimo, neapleidžiate maldos, tai tuo labiau ji yra vertingesnė Dievo akyse.

Kartą vienas šventasis paklausė kito šventojo: „Kodėl maldos metu mūsų protas užsiima tūkstančiu kažkokių kitų dalykų, tarsi tuo metu nekalbėtume su Dievu?“.

Paklaustasis atsakė: „Nesistebėk dėl to, bičiuli. Tai vyksta dėl piktosios pragaro dvasios, kuri mums pavydi Dievo malonių, kurias gauname per maldą ir kuri puikiai žino, kad negali mums pakenkti jeigu tinkamai meldžiamės. Be to, ji suvokia, kad jeigu karštai meldžiamės, patiriame vis stipresnę maldos trauką ir vis labiau ją gardžiuojamės“. Piktąji dvasia krikščionims maldoje dažniausiai trukdo sukeldama vieniems žiovuļ, kitiems snaudulį, dar kitiems liepia keliauti mintimis iš kaimo į kaimą, iš miesto į miestą, nuo daikto prie daikto. Puikiai žinome iš savo patirties, jog tai vyksta!

Kažkada vienas vienuolis, prieš pradėdamas maldą, darė kažkokių ženklus, tarsi su kažkuo kalbėtų. Kai jo paklausė, ką turėtų reikšti šie ženklai, atsakė, kad kviečia visas savo mintis ir troškimus, kad kartu atiduotų garbę Jėzui Kristui.

Kasijanas apie pirmuosius krikščionis kalba, jog jie atsistodavo Dievo akivaizdoje su didžiule pagarba, išlaikydami tokią gilią tylą, tarsi būtų mirę. Bažnyčioje juos apimdavo šventa baimė; neturėjo tenai jokių kėdžių nei suolų. Krisdavo veidu į žemę, kaip kaltininkai laukiantys nuosprendžio.

Bet ir dangus tada greitai gausėdavo gyventojais, ir Bažnyčioje buvo daug šventųjų!

*****

Mūsų maldos tebūna pilnos pasitikėjimo ir stiprios vilties, jog Dievas suteiks mums tai, ko Jo prašome. Kristus iš tų, kuriems teikė malonę, visada reikalavo tikėjimo ir pasitikėjimo. O kas gi galėtų prarasti viltį, galvodamas, jog Dievo visagalybė yra nesibaigianti, o Dievo gailestingumas beribis? Jog Kristaus nuopelnai yra neišsemiami, jog Jis pats meldžiasi už mus Tėvui?

Tokį nesvyruojantį pasitikėjimą turėjo Evangelijoje moteris, kuri kentėjo dėl kraujoplūdžio. Ji pati sau kalbėjo: „jeigu tikrai paliesiu Jo apsiausto kraštą, busiu pagydyta“. Ir iš tikrųjų, kai Kristus praeina, ji puola prie Jo kojų, paliečia Jo apsiaustą ir tuo pat metu atgauna sveikatą. Jėzus meiliai pažiūrėjo į ją ir pasakė: „Eik, tavo tikėjimas tave išgydė“. Kas turi tokį pasitikėjimą, tas niekada nenusivils!

*****

Maldos metu taip pat reikia turėti tyrą intenciją ir prašyti tikrai to, kas gali prisidėti prie Dievo garbės ir mūsų išganymo.

Galima prašyti ir žemiškų dalykų, bet tikrai su mintimi, kad jos nešėtų mums arba mūsų artimui dvasinę naudą. Jeigu tokiu atveju Dievas mūsų neišklauso, tai reiškia, kad Jis taip daro tik dėl to, jog nenori prisidėti prie mūsų pražūties.

Deja, kaip dažnai mūsų maldos neišpildo šios - tyros intencijos - sąlygos!

Šventasis Augustinas teigia, kad iš tikrųjų kartais norime kažko kito – ne to, ko meldžiame. Pavyzdžiui, kai kalbame „Tėve mūsų“, sakome: „Tėve mūsų, kuris esi danguje“. Šie žodžiai reiškia: „Dieve, atplėšk mano širdį nuo žemės, padaryk, kad šlykštėčiau si laikiniais dalykais, kad visos mano mintys ir troškimai sietųsi su dangumi!“

Tačiau, kiek žmonių supyktų, jeigu Dievas panorėtų jiems suteiktų tokią didžią malonę!

*****

Ypatingų išbandymų ir mums grėšiančių dvasinių pavojų metu, turime melstis, kad nepalūžtume. Taip ciesoriaus Licinijaus valdymo laikotarpiu elgėsi keturiasdešimt kareivių – tie krikščionys, kuriuos naktį nuogus numetė ant užšalusio tvenkinio. Visi, išskyrus vieną, meldėsi, prašydami Dievą kankinystės vainiko.

Taip pat šventasis Augustinas po savo atsivertimo pasišalino nuo žmonių ir prašė Dievo malonės išlikti geruose pasiryžimuose. O būdamas vyskupu, didesnę nakties dalį praleisdavo maldoje. Šventasis Vincentas Ferreris, kuris atvertė tiek sielų, aiškiai pasakė, kad malda yra veiksmingiausia atvertimo priemonė, kuri kaip aštri strėlė perveria nusidėjėlio širdį.

Taip yra, mano broliai. Malda gali viską! Per ją pažįstame savo pareigas ir savo skurdą. Ji mums parodo, koku būdu reikia priimti Šventuosius Sakramentus. Ji mus moko, kad gyvenimas yra trumpas, kad nereikia prisirišti prie žemiškų dalykų, ji pažadina mumyse šventą baimę. Dėl to šventasis Hugo, Grenoblio vyskupas, nepaliaujamai kalbėdavo „Tėve mūsų“, o kai jam kas duodavo

pastabą, kad nepervargtų, jis atsakydavo, kad malda, visai priešingai, jam suteikia palengvėjimą.

*****

Ir galiausiai - tebūna jūsų malda ištverminga. Ne kartą Dievas nori mus išbandyti ir išklauso ne iš karto. Šventasis Augustinas penkis metus prašė Dievą atsivertimo. Marija Egiptietė devyniolika metų nepaliovė prašyti Dievo, kad išlaisvintų ją nuo netyrų minčių. O jūs paprastai prarandate viltį ir nustojate melstis, jeigu Dievas iš karto jūsų neišklauso. Šventieji elgėsi kitaip. Atsiminkite, kad jeigu Dievas nesuteiks jums to, ko prašote, tai apdovanos jus kitomis, labiau reikalingomis malonėmis. Ištvermingumo maldoje pavyzdys mums yra moteris kanaanietė, kuri prašė Jėzaus pagydyti jos dukrą. Pilna pasitikėjimo ir ištverminga malda šventasis Makarijus, atsiskyrėlis, prikėlė mirusį žmogų – tam, kad paliudytų, jog krikščionių tikėjimas yra gyvas; tuo sukompromituodamas vieną eretiką ir grąžindamas į tiesos kelią daugelį žmonių, kuriuos anas buvo suklaidinęs.

Taigi jeigu gerasis Dievas jūsų neišklauso, tai matyt meldžiatės be gyvo tikėjimo, ne iki galo tyra intencija, be pasitikėjimo arba neištvermingai.

*****

Baigdamas dar kartą kartoju, kad jeigu liekate nuodėmėse, neatsiverčiate ir kryžių bei kančių, kurias Dievas jums siunčia, akivaizdoje burnojate, tai kyla iš to, jog nesimeldžiate arba tai darote blogai.

Be maldos nepriimsite tinkamai Šventųjų Sakramentų ir nesužinosite, kokia yra Dievo valia jūsų atžvilgiu, koks yra jūsų pašaukimas.

Jeigu nesimelsite, keliausite į pragarą.

Be maldos neparagausite saldumo, kuris kyla iš Dievo meilės. Be maldos visi jūsų kryžiai bus be jokių nuopelnų.

Taigi melskimės galvodami apie Dievą, melskimės susikaupe, su pasitikėjimu ir nuolankumu, ir tada Dievas mus tikrai išklausys. Amen.

KUNIGAS PAGAL DIEVO ŠIRDĮ

Diak. Jonas ANZELMAS KENTERBERIETIS (1033-1109)

Kilęs iš Aostos (dabar Italijos miestas, tuo metu buvo Burgundijos karalystės dalis), 1059 m. Anzelmas Kenterberietis atvyko į Beko (Bec) benediktinų vienuolyną Normandijoje, kuris garsėjo laisvųjų menų studijomis. Tuo metu jame dėstė garsusis dialektikos ir retorikos mokytojas lombardietis vienuolis Lanfrankas, vienas scholastikos pradininkų, teigęs, kad logika padeda plėtoti Apreiškimo tiesas. Anzelmas tapo jo mokiniu, po metų priėmė vienuolio įžadus, o paskyrus Lanfranką Kenterberio arkivyskupu, jis perėmė mokytojo pareigas vienuolyno mokykloje. 1089 m., mirus Lanfrankui, Anzelmas buvo išrinktas naujuoju Kenterberio arkivyskupu, jį 1093 m. nominavo Anglijos karalius ir Normandijos kunigaikštis Vilhelmas II. Netrukus karalius ir naujasis arkivyskupas pradėjo nesutarti, nes Anzelmas pripažino tik popiežiaus valdžią, o karalius, kaip ir daugelis Anglijos vyskupų, nepripažino popiežiaus Urbono II bažnytinės teisės potvarkių. 1098 m., gavęs karaliaus leidimą, Anzelmas išvyko į Romą, dalyvavo Bažnyčios Susirinkime, kuris įvyko Baryje. Šiame Susirinkime Anzelmas pasisakė dėl Vakarų – Rytų Bažnyčių schizmos ir su popiežiumi aptarė Bažnyčios padėtį Anglijoje. Vilhelmas II nepripažino Bažnyčiai priklausančių žemės valdų neliečiamumo teisės, todėl Kenterberio arkivyskupas negrįžo į Angliją, o liko Romoje. 1099 m. jis inicijavo Laterano Susirinkimą, kuriame buvo priimtas dekretas dėl atskyrimo nuo Bažnyčios visus tuos, kurie savavališkai naudojami *investitūra* (patvirtinta teisė laisvai išrinktiems vyskupams ir abatams užimti šias pareigas ir, kartu su žiedu ir lazda, dovanota vyskupijai *lena* – žemės valda su visais jos gyventojais).

Į Angliją Anzelmas grįžo 1100 m., mirus karaliui Vilhelmui II. Naujasis karalius Henrikas I praktikavo pasaulietinę *investitūrą*, su kuria Anzelmas negalėjo sutikti ir, atsisakęs iš jo priimti *investitūrą*, vėl paliko Angliją. Mirus popiežiui Urbonui II, jo įpėdinis Paskalis II su karaliumi Henriku I priėjo kompromiso dėl Bažnyčios teisių ir pareigų. Po šio susitarimo 1106 m. Anzelmas grįžo į Angliją, bet būdamas 73 metų ir sunkiai sirgdamas, jis neilgai ėjo arkivyskupo pareigas. Mirė 1109 metais.

1494 m. Popiežius Aleksandras VI paskelbė Anzelmą šventuoju,

o 1720 m. popiežius Klemensas XI - Bažnyčios daktaru.

Svarbiausi Anzelmo veikalai: *De grammatico* (dialektikos įvadas), *Monologion*, *Proslogion* (abu skirti Dievo buvimo įrodymui), *De veritate* (logikos veikalas), *De libertate arbitrii*, *De casu diaboli* (abu veikalai nagrinėja tiesos, teisingumo ir valios santykius). Jo garsusis devizas „Tikėjimas ieško supratimo“ tapo visos scholastikos devizu, tačiau jo teologiniai apmąstymai nuolat kyla iš Dievo patirties, kurią nuspėjama buvus giliai asmeniškai.

Jūsų dėmesiui norisi pateikti šio didžio šventojo malda, kurią jis yra parašęs 1107 metais.

Pagirta tarp moterų

O Gimdytoja mano sielos Gyvenimo, maitintoja mano kūno Atstatytoja, žindyve visos mano būties Išgelbėtoja! Bet ką aš pasakyčiau? Trūksta man žodžių, nes stinga minčių. Valdove, Valdove, iš visų širdies gelmių esu susisielojęs, kad tau atsilyginčiau padėka už tokias didžias geradarybes, tačiau nei sugalvoti nepajėgiu vertos, o pateikti nevertą – droviuosi. Juk ką deramai pasakyčiau mano Kūrėjo ir Išgelbėtojo Motinai, per kurios šventumą nuskaistinamos mano nuodėmės, per kurios tyrumą man suteikiamas nekaltumas, per kurio mergystę mano siela yra pamilstama jos Viešpaties ir susižada su savo Dievu? Kuo, kartoju, deramai atsidėkočiau mano Dievo ir mano Viešpaties Gimdytojai, per kurios vaisingumą aš, belaisvis, esu išpirktas, per kurios gimdymą esu ištrauktas iš amžinosios mirties, per kurios vaiką aš, prarastas, esu išgelbėtas ir iš vargo tremties parvestas į palaimos tėvynę?

„Pagirta tarp moterų“, visus tuos dalykus man davė „pagirtas tavo Sūnus“ savo krikšto atgimime, vienus – viltyje, kitus – tikrovėje; tačiau visa tai aš pats nusidėdamas taip iš savęs atėmiau, kad ir tikrovėje nebeturiu, ir viltį vargiai bepalaikau. O visgi? Jei mano kalte visa tai išnyko, nejaugi būsiu nedėkingas tai, per kurią man tiek gero teko dovanai? Jokių būdu, tenepriėsiu nuodėmės ant nuodėmės (plg. Iz 30, 1). Ne, priešingai, dėkoju, nes tai turėjau, sielvartauju, nes nebeturiu, meldžiuosi, kad turėčiau. Nes esu įsitikinęs, kad kaip per Sūnaus malonę galėjau tai gauti, taip per Motinos nuopelnus galėsiu tai atgauti. Todėl, o Valdove, o Gyvenimo Vartai, Išsigelbėjimo Durys, Sutaikinimo Kely, Palankumo Susigražinimo Priėjime, maldauju tave per išganingą tavo vaisingumą, padaryk, kad man būtų suteiktas ir mano nuodėmių atleidimas ir malonė gerai gyventi, ir kad iki pat pabaigos aš – tavo tarnas – būčiau saugomas tavo globoje.

Po gana ilgos pertraukos mūsų seminarijoje vyko diakonų šventimai. Sausio 16 d. šeši šeštakai iš Jo Eminencijos kardinolo J. A. Bačkio priėmė diakono šventimus. Kaip pasikeitė jų gyvenimas? Kokios naujos patirtys? Kokie džiaugsmas ir iššūkiai? Apie šiuos ir kitus dalykus šnekučiuojamės dabar jau su broliais diakonais.

Diakono tarnybą ženklina trijų galių vykdymas: *munus docendi, sanctificandi et regendi*. Gal galite trumpai pristatyti šias diakono pareigas?

Diak. Mindaugas: Diakono tarnystė yra labai graži ir karitatyvinė, pasireiškianti gailėstingumo darbais tikintiesiems. Apaštalas Paulius kalba, kad mes turime rūpintis silpnaisiais Bažnyčios nariais. Diakonai yra skirti tokiai tarnystei kaip pagalbininkai vyskupui ir kunigams, kurie dėl pastoracinių darbų gausos tiesiog nespėja visko aprėpti. Jau pirmuose kursuose atradau labai platų tarnystės lauką. Tai darbas su neigaliais žmonėmis,

reprezentuoja pačią Bažnyčią.

Diak. Laurynas: Viena iš tarnystės rūšių – šventinti, tai: patarnavimas vyskupui ir kunigams liturgijoje, krikšto sakramento teikimas, Eucharistijos sergėjimas ir dalyvavimas joje, santuokų laiminimas ir liudijimas Bažnyčios vardu, Viatiko nešimas mirštantiesiems, vadovavimas Švenčiausiojo Sakramento garbinimui, vadovavimas gedulo pamaldoms ir laidotuvėms, pamaldų vedimas, sakramentalijų teikimas. Štai kiek tų tarnysčių ir čia turbūt dar ne visos...

Konkrečiai man jau teko su keliomis tarnystėmis susidurti. Viena jų, labiausiai mane sužavėjusi tarnystė – santuokos laiminimas. Jaučiuosi gal dar kiek per jaunas ir nelabai tinkamas laiminti santuoką Bažnyčios vardu, bet jau teko sutuokti porą. Jaunąjį pažinojau, kartu augome, tad man buvo džiugu lydėti jį svarbiame jo gyvenime žingsnyje. Pasitikėjau Dievo malone. Kai skaičiau šv. Raštą ir dalinausi mintimis apie šeimą, jaučiau pareigą jiems parodyti, kad šeima yra viso gyvenimo etapas, santuoka – vienas kitam savęs atidavimas ir priėmimas, trunkantis visą gyvenimą. Kalbėdamas apie tai jaudinausi, bet kartu pasitikėjau Dievu, kad Jis prakalbins tų žmonių širdis taip, kaip reikia. Žinau, kad Dievas tikrai veikia ir per mane, savo tarną, kuris laimina jų santuoką.

Teško laidoti, nors tai nebuvo nauja patirtis, laidojau žmones ir anksčiau. Bet džiugu, kad jau galiu pašventinti paminklą, kryžį ir duobę. Tad jau esu tikrai galiojantis ir Bažnyčios pripažintas tarnas.

Diak. Petras: Su diakono šventimais įgyjame pareigą skelbti ir aiškinti Dievo Žodį. Ši tarnystė diakonams yra labai aktuali, ji ir viena iš sudėtingiausių tarnysčių, nes skelbti Dievo Žodį nėra anekdotų pasakojimas žmonėms. Neturiu patirties aiškinti Dievo Žodžio, bet gilinausi į komentarus ir semiuosi išminties iš ten. Turi perteikti Evangeliją žmonėms suprantamais žodžiais. Per jų patirtis bandai juos prakalbinti. Stengiuosi savais žodžiais, labai paprastai prakalbinti žmones. Tai sunku, bet jei žmonės reaguoja į tavo kalbą ir tai pastebi, tuomet džiaugiesi ir suvoki, kad Dievo Žodis yra gyvas.

Petrui, skelbti Dievo Žodį ištroškusiems žmonėms, rodos, lyg ir paprasta, o kaip jį skelbti tarpėje, kur Jo visai nepasigendama ir nelaukiama, ten - kur Dievo Žodis nereikalingas?

Tai iššūkis skelbti Jį ten, kur Jo nesiklausoma. Manau, kad pirmiausiai su tais žmonėmis reikia užmegzti asmeninį santykį ir po to, kuomet jie pasitikės tavimi, palengva prabilti apie Dievo Žodį, labai asmeniškai ir per konkrečias to žmogaus patirtis. Čia būtų raktas į jų širdį. →

asocialių šeimų vaikais ir darbas su ligoniais. Su pastaraisiais nemaža teko būti, nes du metus atlikinėjau praktiką ligoninėje. Taigi ši tarnystė yra pirmiausiai rūpestis ligoniais, kurie negali pasiekti bažnyčių. Juos gali aplankyti diakonas, atnešti Švenčiausiąjį Sakramentą. Ši tarnystė apima ir darbą su atstumtaisiais, su tais į kuriuos visuomenė žvelgia kaip į nereikalingas ląsteles. Darbas su gatvėje besišlaistančiais vaikais, su asocialiomis šeimomis. Kas turi charizmą gali lankyti kalinius ar būti dar kitose vietose. Dievo Žodis visur yra reikalingas. Diakonas yra tas, kuris skelbia Dievo Žodį. Ir net tokiose vietose, kur tai nėra lengva daryti, kur yra nusivylimas ir pyktis.

Mindaugai, ar ši pareiga tau neatrodo kaip našta?

Ši pareiga siejasi su pašaukimu. Ir man atrodo, kad tai - ne tik diakono pareiga, bet kiekvieno krikščionio: tiek pasauliečio, tiek dvasininko. Diakono asmenyje tai pasireiškia kaip oficialaus Bažnyčios atstovo veikla. Jis per šią tarnystę gal labiau

Štai vyskupas siunčia tave į visą pasaulį skelbti Evangelijos. Ar ne per didelis užmojis?

Man tai nereikia keliauti į Afriką ar Ameriką ir ten kalbėti vietiniams jiems suprantama kalba. Šiandien mano visas pasaulis yra Aušros Vartų parapija. Čia ir bandysiu prakalbinti ateinančius žmones. Šiandien mane vyskupas siunčia būtent ten, o, aišku, jei pasiųstų į kokią Zimbabvę, turėsiu atsiliiepti į jo siuntimą ir plaukti į kitą pasaulį.

Andžej, ar laukei diakonato šventimų ir kaip išgyvenai pačius šventimus?

Negalėčiau pasakyti, kad laukiau būtent tos dienos, tai yra 2010-ųjų sausio 16-osios. Laukiau diakonato kaip naujo gyvenimo etapo, naujo laikotarpio, kuris atneš pasikeitimų, kažkokių pasekmių. Pasiruošimo šventimams vėlgi nesukonkretinčiau ir nesiečiau su keliomis savaitėmis ar mėnesiu iki šventimų dienos, tam ruošiamės nuo pat išstojimo į seminariją. Jau nuo tada galvoji apie šventimus ir jie nenukrenta staiga iš dangaus. Tad jei nuo pat pradžių tam ruošiesi, jie įvyksta natūraliai, sklandžiai. Vyskupo rankų uždėjimas yra kulminacija, pradžia šventimų prasideda anksčiau.

Aišku, jaudulus šventimų dieną yra neeilinis. Turėjome kelias repeticijas prieš apeigas, tad rodos nieko nebijai ir viską žinai. Bet kai sugulėm šventimų dieną priešais altorių, mane apėmė lengvas drebulys, labai išgyvenau visų šventųjų litanijos maldą.

Kaip diakonai jau turėjote galimybę tarti pamokslėlį tikintiesiems. Kaip vertinate šią žodelio patirtį, ar „pirmieji blynai“ buvo prisvilę?

Diak. Petras: Bažnyčia suteikia mums teisę oficialiai skelbti ir aiškinti Dievo Žodį, visgi „pirmieji blynai“ dažniausiai ir būna nepavykę, bet manau, kad ateityje, jau įgijus patirties ir išlavinus liežuvį, bus galima net „pyragus“ kepti. Jaučiuos dar labiau mokiniu nei mokytoju.

Diak. Jonas: Pirmasis mano pamokslas, kurį sakiau savo parapijoje, buvo labiau padėka jai. Jis turėjo būti geras, nes ruošiausi jam atsakingai, net savaitę. Gal kiek ilgokas, bet džiaugiuosi juo. Antrąjį pamokslą sakiau parapijoje, kurioje esu paskirtas, tai turiu pasakyti, kad ko gero antras blynas buvo prisvilęs, pats vertinu kaip prastesnį. Aišku tam įtakos turėjo ir laiko stoka ir dar tebesitęsianti šventiška nuotaika.

Diak. Laurynas: Keletą pamokslų jau sakiau. Vienas jų - Kaišiadorių katedroje, vyskupo aukojamose Mišiose. Ilgokai kalbėjau, bet supratau, kad pamokslas buvo geras, nes zakristijonas, kuris niekada nesisveikina ir nenusišypso, pagyrė, kad pamokslas buvo geras. Vyskupo nuomone, tai - atlaidų pamokslas. Tad džiaugiuosi, kad Dievas ir per mane gali kažką žmonėms pasakyti, atverti jų širdis ir stiprinti jų tikėjimą.

Laurynai ir Mykolai, turbūt teko ir laiminti žmones, gal

turite kokių įsimintinų įspūdžių?

Diak. Laurynas: Žmonėms laiminimas yra labai svarbus. Pasitikiu Dievu, kad Jis per tai juos lydi ir veikia jų gyvenimuose. Nesijaučiu taip lyg aš juos laiminčiau, tai Dievas per mano rankas juos laimina. Tas veiksmas labai gražus.

Diak. Mykolai: Įsimintinas įvykis buvo, kai praeitą sekmdienį, tik po diakonato šventimų, dalyvavau Mišiose arkikatedroje. Ten yra įprasta laiminti vaikučius. Juos laimindavau darydamas kryžiuką ant kaktos ir būdamas klieriku. Šįkart - vieno vaikučio, paguldyto į vežimėlį, kurio gaubtas buvo užtrauktas, kaktos negalėjau pasiekti. Tada iš toliau padariau kryžiaus ženklą ir supratau, kad tai veikia, kad tai galioja. Tas vaikučio laiminimas mane labai palietė.

Susidaro toks įspūdis, kad diakonų tarnystė svarbi ten, kur vyskupas ir klebonai nespėja. Petrai, ar būdamas diakonu nesijauti kažkuria prasme „antrarūšiu“ dvasininku, „skyllių kamšytoju“?

Nesijaučiu. Ir pirmiausiai dėl to, kad diakono pašaukimas yra ne kunigauti, bet tarnauti. Manau, kad kažkas turi atlikti ir darbus skirtus būtent diakonui. Jei kunigai užsiėmę ar pavargę, tai diakonai su džiaugsmu turi talkininkauti jiems ir padėti, jau vien dėl savo amžiaus. Tai puiki proga įprasminti savo tarnystę ir, atvirkščiai, pasijusti reikalingu.

Mykolai, kadais tarp seminarijos sienų nugirdau frazę, esą tarp dvasininkų ir pasauliečių žioji neperžengiama bedugnė. Štai jūs - jau dvasininkai, ar pajutote tą aiškia perskyrą?

Tikrai ne. Kai popiežius pataisė porą kanonų teisės kodekso straipsnių, diakonų statusas pasikeitė, jie nebėra *alter Christus*, kaip kad kunigas ar vyskupas. Toji neperžengiama bedugnė galbūt yra kažkokiame ontologiniame lygmenyje ar laipsnyje. Tačiau santykiuose tarp žmonių, bendrystėje tai neturi jaustis. Žmogiškumas yra daug svarbiau. Jaustis turi kuklus autoritetas, bet jokių būdu ne viršenybė ir ne savanau-diškumas.

Sulaukėte laiko, kai seminarijoje nebeturite paskaitų, rodos jau ruošiatės pakelti sparnus ir atsiveikinti su šia vieta. Kokios mintys jus aplanko atsigręžus į nugyventus metus seminarijoje, kaip juos vertinate šiandienos akimis?

Diak. Jonas: Kai esi propedeutiniame kurse, seminarijos baigimas atrodo kaip nereali svajonė, labai tolima. Šiandien matau, kad tie metai prabėgo labai greitai, pilni Dievo malonės. Gražu, kad nesi vienas, surandi bendraminčių ir kartu augi, ruošiesi kunigystei bendruomenėje, lydymas išmintingų mokytojų. Žodis vadovybė dažnam nėra labai džiugus, bet galiausiai supranti, kad ji atsakingai veda tuo keliu. Trumpai tariant, džiaugiuosi metais seminarijoje, buvo, aišku, visko, bet galiausiai suprantu, kad visa tai pasitarnavo geram tikslui.

Diak. Mykolas: Jis buvo labai įvairiapusis. Man buvo naudingas, kaip maldos mokykla, taip pat ypač vertingas studijų atžvilgiu.

Apie seminariją liks tikrai gražūs prisiminimai.

Galiausiai, ko palinkėtumėte klierikams, kuriems diakonato šventimai dar tolimesnė ar artimesnė, bet ateitis?

Diak. Jonas: Vienintelis mano palinkėjimas – eiti į priekį. Nepalūžti, neišsigąsti pavojų, tų iššūkių, kuriuos čia sutinkam, nes seminarija yra bendruomenė, kurią sudaro skirtingi žmonės ir visuomet bus ir įtampų. Bet svarbu būti kartu, nesiskaldyti į „frakcijas“ ir eiti pirmyn. Pirmyn, iki pat šventimų. Ir galiausiai – į amžinybę.

Diak. Petras: Linkiu kantrybės. Manau, kiekvienam reikia kantrybės išlaukti to momento, kai vyskupas uždės rankas ir siųs eiti į visą pasaulį skelbti Evangelijos. Taigi, kantrybės, vilties, pasitikėjimo savimi, savo draugais. Dalinkitės visais savo sunkumais,

vargais ir džiaugsmis. Ne už ilgo išauš ta graži ir prasminga diena. Ir aišku nesustoti pasiekus šią dieną, tegu nuolat iškyla naujos aukštumos, kurių siekdami tobulėsitė. Visa Dievo rankose...

Diak. Mykolas: Linkiu toliau su Dievo malone visiems eiti ir siekti šventimų ne kaip tikslo, bet kaip malonės kelyje į Dievą.

Diak. Andžej: Išgyventi laiką seminarijoje darbščiai, prasmingai, neiekvojant jo. Pasiruošimas šventimams nėra tik mokslai, malda, bet ir žmonės, kurie padeda keistis. Tad linkiu jau dabar susimąstyti kaip laikas seminarijoje keičia mus pačius ir kokiais norime save matyti po šventimų. Žinoma, tai Dvasios dovana, kad keistumėmės, bet tam reikia ir mūsų atsako, kuris neateina automatiškai per rankų uždėjimą. Tai yra pasiruošimas, tuomet ta diena gali pakeisti gyvenimą.

Diak. Laurynas: Mielieji broliai, norėčiau jums

palinkėti sulaukti tos ramybės dienos, kai vyskupas uždės ant jūsų galvos rankas ir tyloje melsis, kai jūs į vyskupo delnus sudėsite savo rankas ir jam pasitikėdami Dievu pasakysite „taip“. Tai – lyg sutuoktuvės, didelė Dievo dovana. To išgyvenimo neįmanoma suprasti kitaip, kaip tik pačiam dalyvaujant savo šventimuose. Iš šalies matome tik gražų renginį, kurio laukiame, bet iš tiesų, tik pats gaudamas tuos šventimus, išgyveni tai pilnai ir su džiugesiu. Tad norėčiau palinkėti pamiršti visas smulkmenas, kurios trukdo eiti į priekį, kurios atsibosta ar skatina manyti esant nepašauktu ar nevertu, ar praradusiu pašaukimą. Linkiu atvira širdimi pasitikėti Dievu, Jo šaukimu šiai tarnystei. Dievas tikrai lydės šiame kelyje...

Dėkoju visiems už nuoširdų pokalbį.

KELETA MINČIŲ APIE DALMATIKĄ

Kl. Mozė

Sausio mėnesį diakonai šventimų metu pasi-puošė nuostabaus grožio drabužiais – dalmatikomis. Koks tai rūbas, kokia jo simbolika, kilmė ir raida? Šiais klausimais pabandėme pasidomėti šiame straipsnelyje.

Dalmatika – iškilmingas liturginis drabužis, kurį per pamaldas vilki celebrantui asistuojantis diakonas (anksčiau ir subdiakonas bei vyskupas kunigų šventimų, vyskupų konsekracijos apeigų metu ir kitose iškilmingose ceremonijose). Kadangi iškilmių metu vyskupui asistuoja du diakonai, apsivilkę vienodomis dalmatikomis (priderintomis prie celebranto arnoto), jos imtos siūti poromis.

Pirmasis dalmatikos pasirodymas aptinkamas II a. pab., kai jauni ir lengvabūdiškai nusiteikę Romos patricijai, maištaudami prieš neva atgyvenusias tradicijas, ėmė savintis svetimos kilmės papročius ir apdarus. Net ir imperatorius Komodas Dalmatijoje (tuometinė Romos provincija) viešai pasirodė apsivilkęs ši drabužį. Būtent nuo šios vietovės ir kilo dalmatikos pavadinimas. Rūbas turėjo rankoves, kurių romėnai prieš tai labai nemėgo ir laikė barbariškomis, tad ekscentriškas imperatorius susilaukė visuomenės paniekos ir įžeidinėjimų. Panašus likimas ištiko ir kitą imperatorių Heliogabalą, kuris įžengė į Romą vilkėdamas laisvai plevenantį apdarą su plačiomis užsienio mados rankovėmis. Tačiau veikiai tokiu šventišku laikomu drabužiu pradėjo vilkėti visi turtingi romėnai, o paprastesniu jo variantu – ir visi kiti gyventojai.

Nuo pat šio drabužio paplitimo pradžios jį vilkėjo ir pirmieji krikščionys. Esama išlikę kankinių aprašymų, kur tarp kankinių apdarų minimos ir dalmatikos. Liturgijoje oficialiai šis drabužis naudojamas nuo IV a., jį įteisino popiežius Silvestras I (314-335). Iš pradžių ją po arnotu pasivilkdavo tik Romos vyskupas, vėliau tokią teisę gavo ir Romos diakonai, ilgainiui tokią privilegiją gavo ir kardinolai, vyskupai bei abatai.

Dalmatika užsivelkama per galvą, turi atviras, nesusiūtas rankovėles ir šonus. Pagrindinis nugarą ir priekį puošiantis elementas – dvi raudonos, rausvai rudos arba purpuro spalvos juostelės, lotyniškai vadinamos *clavi*, kurios į

dalmatikas persikėlė iš tunikų ir tapo charakteringu, iki šių dienų išlikusiu, ornamentu. Dalmatikos vilkėjimo taisyklės galutinai susiformavo tik VIII-IX a., bet į Vakarų Europos maldos namus šis liturginis rūbas žengė palyginti lėtai ir tikrai viduramžių pabaigoje tapo visuotinai vilkimu.

Iš kai kurių Romos katedrų VI-VII a. mozaikų bei freskų matyti, kad dalmatika tuo metu buvo panaši į plačią, ilgą, pėdas siekiančią tuniką su rankovėmis, kurių plotis prilygo

jei ne pusei, tai bent trečdaliui viso rūbo ilgio. IX a. rūbas ėmė šiek tiek trumpėti. XVIII a. rūbas pasiekė kraštutinę ilgio ribą: 85 – 100 cm. Be to, kad būtų patogiau apsivilkėti, pradėti prakirpinėti dalmatikos šonai: iš pradžių juose padaryti tik plyšiai, XII – XIII a. – taisyklingai suformuotos angos, galiausiai XV a. šonai pasidarė visiškai atviri iki pat rankovių. Patogumo sumetimais ir rankovės visai nebesusiūti pradėtos XVI-XVII a.

Dalmatijoje, kuri garsėjo avių auginimu, šis drabužis daugiausia būdavo siuvas iš vilnonio natūralios spalvos audinio, Romoje – ir iš šilko, medvilnės, drobės. Dalmatikos dažniausiai būdavo baltos spalvos, XIII a. jas masiškai imta siūti iš spalvotų šilkinų audinių, kol galiausiai nusistovėjo taisyklės, kokios spalvos laikytinos liturginė-

mis. Lietuvoje iki XIX a. pr. bažnytiniais rūbams specialių audinių nebuvo, todėl liturginiai rūbai siūti iš brangiausių itališkų to laikmečio audinių, rečiau – prancūziškų. Nuo XVIII a. vid. liturginiai rūbai siūti ir iš vietinių audinių. Naudoti tie patys audiniai kaip ir pasauliečių (didikų, bajorų, miestiečių) drabužiams. Ypač populiari arnotus bei dalmatikas buvo puošti bajorų kontušinėmis juostomis (dar vadinamomis Slucko). Nuo XIX a. audiniai specialiai liturginiams rūbams jau imta gaminti pramoniniu būdu.

Dalmatikos audinys, papuošimas ir spalva buvo derinami su arnotu. Dažniausiai ji buvo puošiama siuvinėjimu, nė-

riniaus. Vėlyvaisiais viduramžiais Italijoje tapo įprasta prie dalmatikų siūlių ir ant rankovių pritvirtinti gausiai išsiuvinėta brangų kaspiną (*kokardą*). Prancūzijoje ir Vokietijoje plačios ir dailiai išsiuvinėtos kokardos puošė rūbų šonus. Retkarčiais visame dalmatikos plote būdavo išsiuvinėjamos šventųjų figūros. Lietuvoje nuo XVIII a. vid. siūtų liturginių rūbų audinių raštuose, be baroko, vėliau rokoko ornamentų, pradėjo plisti vietiniai stilizuoti augaliniai (natūralūs arba sukurti) motyvai.

Ankstyviausios šio liturginio rūbo simbolinės prasmės interpretacijos aptinkamos IX a. pr. autorių Rabano Mauro ir Amalarijaus Meciečio raštuose. Kadangi išskleistos dalmatikos silueta primena kryžių, o *clavi* juostelės tuo metu tebuvo raudonos arba purpurinės spalvos, Mauras šį rūbą laikė Kristaus kentėjimų ant kryžiaus alegorija ir teigė, jog rūbas ragina dvasininką pasiaukoti Dievui. Amalarijus Mecietis tuomet buvusias baltą dalmatikos ir raudoną juostelių spalvas laikė tyrumo ir meilės artimui simboliais. Vis dėlto dalmatiką apsivilkdamas dvasininkas kalbėdavo džiaugsmą ir šventiškus jausmus akcentuojančias maldas, taigi ir rūbas laikomas šventiniu, išreikšiančiu iškilmingumą ir džiaugsmą.